

DUROB'S CHINESE PERIKELEN...

STEFAN KRAWCZYK

*Na PrimaLuna nu *Mystère*. De trend van het laten bouwen van betaalbare, goedklinkende apparaten, i.c. buizenversterkers, in China is een succesformule?*

"Ik denk inderdaad dat zowel *Mystère* als PrimaLuna tot de categorie betaalbare, goedklinkende apparaten behoren. Maar denk niet dat ontwikkelen en produceren van goede hifi een eenvoudig proces is in China. Je team moet er een ongelooflijke hoeveelheid geduld en doorzettingsvermogen voor hebben."

Wat bedoel je daarmee? Ik had gedacht dat er inmiddels voldoende Chinese fabrikanten zijn die een ontwerp van jullie soepel omtoveren tot een kant-en-klaar eindproduct ?

"(Diepe zucht) Nee, dat is dus absoluut niet zo. Ik kan inmiddels een boek volschrijven over alles wat we tijdens onze 2-maandelijks bezoeken daar meemaken.

In principe moet je er nog steeds van uitgaan dat in China in een puur Chinese fabriek een kwaliteit gemaakt wordt die ver beneden onze norm ligt. Door de gigantische delocalisatie naar China maken de Chinezen vooral spullen die ze zelf niet of nauwelijks gebruiken. Daardoor heeft men niet hetzelfde kwaliteitsbesef als wij. Dat geldt voor sanitair, auto's, meubilair en helaas ook voor hifi."

Toch komt er tegenwoordig van alles uit China en kennelijk tot grote tevredenheid van de Westerse consument. Hoe zit dat met hifi ?

"Dat klopt. In de meeste gevallen gaat het over producten die daar in Westerse fabrieken of joint-ventures met Westerse (bege-)leiding vervaardigd worden. Er is echter in heel China geen fabriek van het soort audiomateriaal waar

wij mee bezig zijn, die dusdanig groot is dat er Westerse leiding is. De grootste fabriek die in China enigszins audiofiële producten maakt, heeft een man of honderd in dienst, iedereen inbegrepen. Qua efficiëntie komt dat ongeveer overeen met een kwart ervan in het Westen.

De meeste van die audiofabriekjes werken pas sinds zeer korte tijd voor de markt buiten China. Een echte markt binnen China voor audiofiële producten bestaat nauwelijks. De lokale consument heeft er het geld niet voor en de Chinese middenstand is op dit moment nog nauwelijks bekend met dit 'genots'-middel. Nu men wordt gevraagd voor de 'buitenlandse' markt te produceren, zie je een wildgroei aan aanbod. Zelfs binnen China kopieert de ene fabrikant de andere en je ziet de meest waanzinnige b(r)ouwsels en technische schema's opduiken. Over solid-state heb ik het hier niet, want daarin lopen ze voorlopig nog hopeloos ver achter. Als het buizenapparaat betreft, komen ze vaak met variaties op ontwerpen uit de tijd van Marantz en McIntosh.

Qua onderdelen is hun keuze beperkt. Als je uitlegt dat bepaalde onderdelen, zoals diodes, weerstanden en condensatoren, echt invloed op het geluid hebben, dan liggen ze eerst een half uur dubbel van het lachen. Ze willen het gebruik ervan wel na-apen, maar er zelf in geloven is nog teveel gevraagd. In veel gevallen worden onderdelen lukraak aangekocht – gezien het relatief geringe verbruik vaak ook niet bij de fabrikant zelf, maar eerder 'zomaar ergens'. We hebben ooit gezien dat er ergens ruim 200 aan/uitschakelaars binnengebracht werden waar de roest op zat. Ze waren op een lokale buitenlandse twee straten verderop ingekocht. Desgevraagd werd ons te verstaan

gegeven dat door het schakelen de roest er wel af ging..."

*Maar hoe doen jullie het dan? PrimaLuna en *Mystère* worden overall door de consument en de vakpers goed ontvangen, terwijl die toch veeleisend zijn.*

"Dat gaat ook niet vanzelf. Al ruim drie jaar gaan we elke twee maanden minimaal twee weken naar China met een tas vol ontwerpen en projecten om een keur aan audiofabrieken te bezoeken. Als we denken dat we een fabriek gevonden hebben waar een mogelijke kans van slagen aanwezig is, gaan we aan de slag. We bemoeien ons met de aankoop van de onderdelen (en controleren dat ook daadwerkelijk), met het productieproces en met de eindcontrole. De fabrieken waar we mee samenwerken krijgen met ons dus een stuk Westerse leiding, ervaring en know-how aangeleverd. Dominique, die me altijd vergezelt, begint inmiddels redelijk Chinees te spreken (en vooral te begrijpen) en dat is in een omgeving waar doorgaans nog geen of nauwelijks Engels wordt gesproken, héél handig."

Spannend! Zitten er nog andere (audio)zaken in de pijplijn ?

"Jazeker. We zijn bezig met een nieuw buizenproject en twee solid-state projecten. Ons eerste solid-state project hebben we na vier maanden stopgezet en inmiddels bij een andere fabrikant gedeponereerd, toen bleek dat de eerste fabrikant – die toch echt een goede reputatie heeft – het gewoon niet kon. Solderen is geen probleem, maar (willen) begrijpen wat er nog meer nodig is om een goed klinkend apparaat te maken en uniforme kwaliteitseisen respecteren zijn er helaas nog niet altijd bij.

Het is allemaal minder simpel dan het lijkt..."